

Verzonden: 5 november 2024

Zaak 2024-117

Datum uitspraak: 16 oktober 2024

Uitspraak van het College van beroep voor de examens inzake het geding tussen:

appellant

en

de Commissie voor de examens van de Open Universiteit, gevestigd te Heerlen, verweerster.

1. Procesverloop

- 1.1 Bij beslissing van 29 mei 2024 heeft de Commissie voor de examens aan appellant medegedeeld dat hij niet in voldoende mate heeft voldaan aan de eisen die worden gesteld aan het tentamen op 28 mei 2024 van de cursus PB0612, Biologische grondslagen: cognitie. Het door appellant behaalde resultaat is een 5,3.
- 1.2 Verweerster en appellant zijn niet gekomen tot een minnelijke schikking. Appellant heeft per e-mail van 10 september 2024 aangegeven zijn beroep te willen doorzetten, waarna verweerster een verweerschrift heeft ingediend. Appellant heeft daarna, op 13 september 2024, op 25 september 2024 en op 3 oktober 2024, nog aanvullende stukken ingediend ten behoeve van de hoorzitting.
- 1.3 Het College heeft de zaak ter zitting behandeld op 16 oktober 2024. Namens verweerster hebben mevrouw dr. A.M.H.J. Mengelers, plaatsvervangend examinator van de cursus PB0612, Biologische grondslagen: cognitie en mevrouw mr. M.F.R.H. Ruijschop, ambtelijk secretaris van de Commissie voor de examens, via videobelverbinding deelgenomen aan de hoorzitting. Appellant heeft tevens via videobelverbinding aan de hoorzitting deelgenomen.

2. Overwegingen

Het beroep van appellant

- 2.1 Appellant is het niet eens met de beslissing van 29 mei 2024 en is van mening dat het tentamen ondeugdelijk is. Hij tekent beroep aan tegen de samenstelling van het tentamen (en als gevolg daarvan tegen de uitslag van het tentamen) in verband met strijd met de formele wet en tegen de scoring op de zogenoemde stellingvragen. Appellant benadrukt dat zijn beroep gericht is op het aan de kaak stellen van de kwaliteit van het tentamen, en bijgevolg de kwaliteit van de tentamenuitslag, omdat naar zijn idee sprake is van leeftijdsdiscriminatie. Indien zijn beroepschrift gegrond wordt verklaard, leidt dat uiteindelijk tot een verhoging van het cijfer, maar dat is wat appellant betreft secundair.
- 2.2 Voor wat betreft de bevoegdheid van het College, verwijst appellant in zijn beroepschrift naar jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrecht van de Raad van State (ABRvS) met betrekking tot de beoordeling van een tentamen, meer specifiek naar het volgende citaat:

“In artikel 8:4, derde lid, aanhef en onder b, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) is bepaald dat geen beroep kan worden ingesteld tegen een besluit, inhoudende een beoordeling van het kennen en kunnen van een kandidaat of leerling die ter zake is geëxamineerd of op enigerlei andere wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing. [...] De Afdeling onderzoekt wel of het college terecht de beoordeling in stand heeft gelaten omdat bij de beoordeling is voldaan aan voorschriften van procedurele aard die bij of krachtens de Awb, de WHW of enige andere wet in formele zin zijn gesteld.”

- 2.2.1 Volgens appellant valt de samenstelling van een tentamen niet onder de in het citaat genoemde uitzondering, waardoor het College bevoegd is zich over zijn beroep te buigen. Indien het College een andere mening zou zijn toegedaan, stelt appellant onder verwijzing naar het tweede deel van het citaat dat het College wel mag onderzoeken of de beoordeling van de examencommissie of examinerator voldoet aan de eisen die in een wet in formele zin worden gesteld.
 - 2.2.2 Anders dan verweerder, is appellant van mening dat zijn beroep niet gericht is op een besluit van algemene strekking. Appellant ageert tegen een tentamen waarover een besluit is genomen over een individuele betrokkene. Het betreft een DIT-tentamen, hetgeen staat voor Digitaal Individueel Tentamen. Geen enkele student heeft hetzelfde tentamen afgelegd als appellant, omdat het tentamen steeds per tentamendeelnemer wordt samengesteld door middel van een steekproef uit een groot bestand aan tentamenvragen. Er is, volgens appellant, onder verwijzing naar jurisprudentie, sprake van een algemeen besluit met concretiserende strekking, waardoor er sprake is van een eigen, van anderen te onderscheiden belang. Het beroep van appellant is daarmee wel degelijk ontvankelijk.
 - 2.2.3 Het College is niet bevoegd ten aanzien van een beroep over het kennen en kunnen van een kandidaat. Echter, niets belet het College om een uitspraak te doen of de beoordeling heeft voldaan aan voorschriften van procedurele aard die bij of krachtens de Awb, de WHW of enige andere wet in formele zin zijn gesteld, aldus appellant. Mocht het College zich op het standpunt stellen dat terughoudendheid voorzien is ten aanzien van een beoordeling over het kennen en kunnen van een student, dan staat een tweede toetsing open ten aanzien van strijd met een formele wet.
 - 2.2.4 Appellant is van mening dat sprake is van een onzorgvuldige procedure, wat zijn beroep (ook) ontvankelijk maakt. Enerzijds betreft dit volgens appellant de fase van minnelijke schikking, die onzorgvuldig is verlopen omdat naar mening van appellant geen schikkingsgesprek heeft plaatsgevonden. Tevens heeft verweerder haar standpunt ten aanzien van de scoringsprocedure van stellingvragen onvoldoende onderbouwd, hetgeen aldus appellant ook getuigt van een onzorgvuldige procedure.
- 2.3 Volgens appellant voldoet het tentamen niet aan de eis die voortvloeit uit artikel 1 van de Grondwet, omdat sprake is van leeftijdsdiscriminatie. Appellant voert daartoe het volgende aan:
- 2.3.1 Het tentamen bestaat uit 40 meerkeuzevragen, met ieder vier antwoordalternatieven. Appellant omschrijft 28 van deze 40 vragen als feitenkennisvragen. Verder bestaat het tentamen in zijn oordeel uit 8 vragen waarin kennis moet worden toegepast en 4 stellingvragen.
 - 2.3.2 In het cursusmateriaal adviseert de examinerator studenten om flashcards te maken van ieder vetgedrukt begrip uit het boek, alsmede andere begrippen die de student zou moeten kennen en de bijbehorende definities. Het lukt appellant gezien zijn leeftijd niet, althans niet in voldoende mate, om feiten zodanig uit zijn hoofd te leren. Appellant verwijst naar enkele publicaties die de stellingname ondersteunen dat ouderen minder goed in staat zijn om feitjes te onthouden, vooral als hier geen of nauwelijks verbanden tussen zijn. Hoewel appellant het belang inziet van feitenkennis, acht hij de hoeveelheid feitenkennis in de onderhavige cursus buitenproportioneel. Waarschijnlijk is de tentamenuitslag mede afhankelijk van de leeftijd van een tentamendeelnemer. Hieruit blijkt leeftijdsdiscriminatie en dus strijd

- met het recht. Dat de examiner stelt dat zij individuele omstandigheden, zoals leeftijd, niet hoeft mee te nemen in de beoordeling, maakt dit niet anders.
- 2.3.3 Appellant heeft persoonlijk gecommuniceerd met de examiner en uit deze communicatie blijkt dat het docentteam de mening van appellant ten aanzien van de hoeveelheid feitenkennis deelt en voornemens is de cursus op dit punt aan te passen en meer praktisch in te richten. Appellant haalt het volgende citaat uit een e-mail van de examiner aan: *"Ik kan mij de frustratie voorstellen en ben het met u eens dat bij deze cursus veel feitenkennis aan bod komt. Dit erkennen wij als docententeam ook en de cursus wordt op dit moment gereviseerd waarbij we de tentamenstof meer praktisch proberen in te richten."* De conclusie van appellant uit dit citaat is dat de examiner erkent dat er te veel feitenkennis van de student wordt gevraagd, omdat zij aangeeft dat de cursus op dit punt wordt aangepast. Ten tweede concludeert appellant hieruit dat het tentamen ondeugdelijk is, omdat het naar het oordeel van de examiner ondeugdelijk is geweest. Appellant vindt het opvallend dat de examiner in haar verweerschrift niet op dit citaat reageert.
- 2.4 Daarnaast is appellant de mening toegedaan dat hem meer punten toekomen voor de stellingvragen. Hij voert daartoe het volgende aan.
- 2.4.1 Het tentamen bevat vier stellingvragen, waarbij per vraag steeds twee stellingen worden geformuleerd. De student moet de juistheid van deze stellingen beoordelen. Anders dan de examiner, is appellant van mening dat bij dit soort vragen twee vragen zijn ondergebracht in één vraag. Er zijn immers twee proposities die ieder op correctheid moeten worden beoordeeld.
- 2.4.2 Appellant heeft drie van de vier stellingvragen correct beantwoord. Bij de resterende stellingvraag had appellant slechts één van de stellingen correct beoordeeld. Wanneer de student de (on)juistheid van beide stellingen correct heeft beantwoord, ontvangt hij daarvoor één punt. Ieder ander antwoord is niet correct en de waardering is in al die gevallen 0 punten, ook al heeft de student één stelling wél correct beantwoord en heeft de student de helft de vraag dus wel goed beantwoord. Appellant acht het onredelijk en niet billijk om deels correcte antwoorden niet te belonen en is de mening toegedaan dat hem voor deze stellingsvraag een half punt extra toekomt. Nergens in de regelingen en reglementen staat dat de examiner niet bevoegd zou zijn om een half punt extra toe te kennen aan antwoorden die voor de helft correct beantwoord zijn.
- 2.4.3 De examiner stelt dat als een half punt extra zou worden toegekend, het cijfer van appellant toch uitkomt op een onvoldoende. Deze redenatie is volgens appellant niet correct. Als een extra half punt wordt toegekend, heeft appellant daarmee 27 vragen juist beantwoord. Indien elke stellingvraag wordt beschouwd als twee separate vragen, dan bevat het tentamen niet 40, maar 44 vragen. Indien elke stelling binnen de stellingvragen separaat wordt beoordeeld, heeft appellant in totaal 33 van de 44 vragen correct beantwoord. Volgens appellant komt zijn cijfer daarmee uit op het cijfer 6,7, althans op een ruime voldoende.
- 2.5 Met betrekking tot de fase van minnelijke schikking, voert appellant het volgende aan:
- 2.5.1 Appellant is van mening dat er geen minnelijk schikkingsgesprek heeft plaatsgevonden. Hij betoogt dat een minnelijk schikkingsgesprek volgens de gangbare definitie het karakter heeft van het vinden van een compromis. Verweester heeft zich echter niet gebogen over hetgeen appellant naar voren heeft gebracht, ook niet ten aanzien van zijn standpunt over het algemeen geldend besluit. Verweester begon het gesprek met een verklaring over 'besluiten van algemene strekking' en stelde dat het beroep niet-ontvankelijk zou zijn. Daarmee heeft verweester de deur naar een minnelijke schikking meteen op slot gezet. Er heeft tijdens het gesprek geen uitwisseling van standpunten plaatsgevonden. Het oordeel van verweester was vooraf bepaald en daarom onderschrijft appellant de conclusie van verweester dat 'tijdens het gesprek is geconcludeerd dat er geen minnelijke schikking kon worden aangeboden' niet. Verweester heeft nagelaten te zoeken naar een compromis dat voor beide partijen aanvaardbaar is. Een dergelijk compromis had wat appellant betreft kunnen bestaan

- uit het schrijven van een paper over een onderwerp en van een (redelijke) omvang, bepaald door de examinerator.
Bovenstaande is wat appellant betreft voldoende om tot de gegrondverklaring van een beroep te komen.
- 2.5.2 Verweerster heeft geen minnelijke schikking aangeboden op formele gronden, maar verwezen naar de regels van het College ten aanzien van algemeen geldende besluiten. Het lijkt erop dat de Commissie voor de examens daarmee op de stoel van het College is gaan zitten. Het is niet aan de Commissie om een beroep niet-ontvankelijk te verklaren, maar aan het College. Appellant is van mening dat verweerster dit standpunt vooraf aan hem had kunnen laten weten en hem daarmee de tijdsinvestering van het gesprek had kunnen besparen.
- 2.5.3 In de schriftelijke stukken stelt appellant dat verweerster ook heeft nagelaten zijn standpunt over de stellingvragen te bespreken, hetgeen buiten de scope van het eventueel algemeen geldende besluit valt. Ter zitting heeft appellant echter aangegeven dat de stellingvraag is besproken, maar dat partijen hierover van mening blijven verschillen.

Het standpunt van verweerster

- 2.6 Verweerster is van mening dat, onder verwijzing naar de beroepsprocedure van het College, de samenstelling van een tentamen een besluit is dat algemeen geldend en niet genomen ten aanzien van een individuele betrokkene is. Dit valt niet onder het beroepsrecht in de zin van de WHW en de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Voor zover het beroep van appellant zich inderdaad richt tegen een besluit van algemene strekking c.q. de samenstelling van een tentamen c.q. de vragen die appellant correct beantwoord heeft, verzoekt verweerster het College om het beroep niet-ontvankelijk te verklaren.
- 2.7 De examinerator heeft toegelicht dat bij een Digitaal individueel tentamen (DIT) gebruik wordt gemaakt van een itembank, waar een paar honderd tentamenvragen ('items') in zitten. Voor iedere student worden veertig random items uit de itembank getrokken en dat vormt het tentamen. Iedere selectie items bevat minstens 5 vragen die over dezelfde tentamenstof gaan en min of meer hetzelfde geformuleerd. Verder bestaat de selectie uit zowel toepassing- als kennisvragen. Er worden itemanalyses gedaan, waarbij gekeken wordt naar de moeilijkheidsgraad van een vraag en het onderscheid dat een vraag maakt tussen betere en zwakkere studenten. Zo wordt gelijkwaardigheid bij het tentamen gewaarborgd.
- 2.8 Voor zover het College van mening is dat het beroep wel ontvankelijk is, verzoekt verweerster het College om het beroep ongegrond te verklaren en voert daartoe het volgende aan:
- 2.8.1 Kern van het geschil is naar mening van verweerster dat appellant van oordeel is dat hij een hoger cijfer dient te krijgen voor het tentamen. Appellant kan echter geen hoger cijfer worden geboden.
- 2.8.2 De examinerator is verantwoordelijk voor het toetsen van de leerdoelen die zijn vastgesteld door de Commissie voor de examens. Het tentamen is zodanig samengesteld dat het deze leerdoelen weerspiegelt en meet in hoeverre studenten de vereiste stof beheersen. Het is niet aan de examinerator om individuele omstandigheden, zoals leeftijd, mee te nemen in de beoordeling.
- 2.8.3 Met betrekking tot de stellingvragen, voert verweerster aan dat de betwiste vraag bestaat uit twee stellingen die betrekking hebben op het verschil tussen 'hypokinetische en hyperkinetische ziekten'. De twee stellingen vormen tezamen één volledige kennisvraag. Het juiste antwoord op de vraag betreft een samengestelde propositie. Volgens de regels van de formele logica, kan een samengestelde propositie alleen als waar beschouwd worden, wanneer beide subproposities waar zijn. Het door appellant gegeven antwoord bevat één onjuiste stelling, waarmee de samengestelde propositie als onwaar moet worden beschouwd. Er is daarom geen aanleiding om een half punt extra toe te kennen. Bovendien, zelfs met de toekenning van een half punt extra, blijft het cijfer van appellant onvoldoende.

- 2.8.4 De examiner licht toe dat de betwiste stellingvraag een p-waarde heeft van 0,62, waarbij de vraag niet als te moeilijk wordt beschouwd door medestudenten.
 - 2.8.5 De examiner benadrukt dat er geen beleid is dat het gebruik van stellingvragen toegestaan is. Dat sommige onderwijsprofessionals stellingvragen als minder geschikt zien, betekent niet dat deze vragen geen deel uit mogen maken van een tentamen.
- 2.9 Onder verwijzing naar de e-mailcorrespondentie tussen appellant en de examiner, licht de examiner toe dat de tentamenstof veel feitenkennis bevat, omdat de cursus naar zijn aard veel feiten bevat over bijvoorbeeld hersenstructuren en kennisdomeinen. Het cursusteam wil de lesstof praktisch aanbieden, waarbij de feitenkennis ondersteund en vergemakkelijkt wordt door afbeeldingen en videomateriaal. Dat is de concrete verandering die in de cursus wordt aangebracht, maar de lesstof gaat niet op een andere manier getoetst worden.
- 2.10 De examiner heeft betoogd dat tijdens het gesprek in het kader van de minnelijke schikking toegelicht is waarom enerzijds geen extra punten kunnen worden toegekend voor de stellingvragen en waarom anderzijds geen sprake is van discriminatie op basis van leeftijd. Verweerder betwist dat tijdens het minnelijk gesprek niet inhoudelijk ingegaan is op het beroepschrift van appellant.

Het oordeel van het College

- 2.11 Het College acht het beroep van appellant ontvankelijk, nu het beroep zich richt tegen de tentamenuitslag, meer specifiek tegen de stellingvragen uit het tentamen. Het College merkt daarbij volledigheidshalve op dat het College, gelet op artikel 7:61 eerste en tweede lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), niet kan ingaan op de kwaliteit van het tentamen.
- 2.12 Over het minnelijke overleg overweegt het College als volgt. Het College heeft onder verwijzing naar artikel 7.61, derde lid van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) op 27 augustus 2024 het beroepschrift aan verweerder gezonden, met de uitnodiging om in overleg met appellant na te gaan of een minnelijke schikking van het geschil mogelijk is. Op 5 september 2024 heeft een gesprek tussen partijen plaatsgevonden. Daarbij merkt het College op dat partijen tijdens de minnelijke schikking in de gelegenheid worden gesteld om standpunten over en weer uit te wisselen en toe te lichten. Daarmee kan over en weer (nadere) duidelijkheid, begrip en inzicht worden verkregen over het standpunt van student als over het standpunt van examiner. Het daadwerkelijk aanbieden van een minnelijke schikking is ingevolge artikel 7.61, derde lid, van de WHW geen vereiste. Dit blijkt ook uit rechtspraak van de Raad van State (ECLI:NL:RVS:2023:1223). Voor wat betreft de inhoud van het minnelijk schikkingsgesprek, stelt het College vast dat partijen wel inhoudelijk over het tentamen hebben gesproken en dat verweerder niet alleen de niet-ontvankelijkheid van het beroep aan appellant heeft tegengeworpen. Partijen hebben ter zitting bevestigd dat de betwiste stellingvraag tijdens het minnelijke overleg is besproken, en daarmee dus de vraag of naar aanleiding van het beroep van appellant meer punten voor zijn antwoord konden worden toegekend. De opmerking van appellant dat tijdens het gesprek op 5 september 2024 niet werd gestreefd naar een minnelijke schikking, maakt dan ook niet dat het minnelijke traject niet op correcte wijze is doorlopen. Immers hebben partijen wel hun standpunten aan elkaar kunnen toelichten.
- 2.13 Voor wat betreft de beoordeling van het tentamen, overweegt het College als volgt. Het College stelt voorop dat de taken en bevoegdheden van het College niet strekken tot het opnieuw beoordelen van de beslissing van verweerder. Het College toetst of de beslissing voldoende zorgvuldig tot stand is gekomen en of deze voldoende is onderbouwd. Dit brengt met zich dat de beslissing van verweerder slechts voor vernietiging in aanmerking komt als deze in strijd is met enige regel van geschreven of ongeschreven recht.

2.14 Het College is, toetsend binnen de hierboven aangegeven grenzen, op grond van de gedingstukken en het verhandelde ter zitting en op grond van de door verweerster verstrekte onderbouwing, van oordeel dat de beslissing van verweerster in rechte standhoudt. Dat oordeel berust op de volgende overwegingen:

- 2.14.1 Het College overweegt dat appellant niet anders wordt behandeld dan andere studenten. Uit de toelichting van de examinerator aangaande de totstandkoming van het tentamen wordt immers voldoende duidelijk dat studenten gelijksoortige tentamenvragen dienen te beantwoorden. De aard van de lesstof, zo begrijpt het College uit de toelichting van de examinerator, maakt dit een cursus waarbij veel feitenkennis wordt verwacht van studenten. Van leeftijdsdiscriminatie kan zodoende geen sprake zijn, hooguit wordt door de aard van de cursus een onderscheid gemaakt op basis van het vermogen om zaken te onthouden, hetgeen verweven is met het volgen van cursussen. Van discriminatie is daarmee geen sprake. Appellant lijkt juist, gezien zijn leeftijd, anders behandeld te willen worden dan andere studenten. Voor een noodzaak tot het anders behandelen dan appellant vanwege cognitieve beperkingen die hij door zijn leeftijd zou ervaren, ziet het College echter, mede gezien de aard van de studie en de cursus en de aard van de gestelde beperking, onvoldoende aanleiding.
- 2.14.2 Het College acht de toelichting van de examinerator, dat de twee stellingen uit de betwiste stellingvraag samen één volledige kennisvraag vormen, niet onredelijk, noch acht het College het onredelijk dat gebruik wordt gemaakt van stellingvragen in een tentamen. Het standpunt van appellant dat de stellingen als losse vragen moeten worden beschouwd en dat bijgevolg extra punten moeten worden toegekend, kan het College niet volgen.
- 2.14.3 Het College acht voldoende toegelicht door de examinerator dat het onderhavige tentamen aansluit op het daarbij aangeboden cursusmateriaal. Het College begrijpt dat de examinerator voornemens is om meer foto- en videomateriaal aan te bieden ter ondersteuning van het cursusmateriaal. Dit maakt echter niet dat de huidige cursusopzet, en het door appellant afgelegde tentamen en het gebruik van stellingvragen daarin, ondeugdelijk zijn.

Conclusie

Het bovenstaande leidt tot de conclusie dat het beroep ongegrond is.

3. Beslissing

Het College

Rechtsdoende:

verklaart het beroep ongegrond

Deze uitspraak is gedaan door mr. A. Snijders, voorzitter en dr. L.H.H. Bollen, dr. O. Firssova, H.C.E. Pepels en mr. S. van der Waal, leden.

w.g. de secretaris,

w.g. de voorzitter,

mr. A.L.H. Soons-Koopman

mr. A. Snijders

voor eensluidend afschrift,

mr. A.L.H. Soons-Koopman

Als u het niet eens bent met dit besluit van het College van beroep voor de examens, kunt u binnen 6 weken na de verzenddatum van dit besluit beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS), Postbus 20019, 2500 EA Den Haag of via het [webformulier](#). Alle informatie daarover vindt u op de website www.raadvanstate.nl/studentenzaken/.